

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	5
<i>Подяки</i>	12
<i>Вступ</i>	14
1. Сутність проблеми	21
2. Обман.	29
3. Прийоми обману.	44
4. Розбещувачі дітей	59
5. Гвалтівники	94
6. Садисти	109
7. Психопати: як вони дурять людей заради гострих відчуттів	135
8. Спокушання співробітників	150
9. Рожеві окуляри та травми	169
10. Виявлення обману	200
11. Як захистити наших дітей та нас самих: відведення сексуальних злочинців	234
<i>Примітки</i>	254
<i>Література</i>	265
<i>Алфавітний покажчик</i>	280

ПЕРЕДМОВА

Розпочинаю цю передмову так само, як і закінчу її: «Дякую вам, Анно Солтер, за те, що пролили своє авторитетне світло на сексуальне насильство, тоді як більшості людей легше відводити погляд або удавати, що цієї проблеми не існує». Для більшості батьків простіше перейматися через невідомого розбещувача, який може блукати десь поруч, ніж прийняти той факт, що їхню дитину сексуально розбещує хтось, кого вони запрошують до свого дому,— навіть попри те, що більшість випадків сексуального насильства вчиняють знайомі родині люди.

Важко прийняти думку, що добрий, ввічливий сусід або друг родини може сексуально кривдити дитину, уявити, що такою людиною може бути хтось у нашій власній родині. Простіше замінити таку небажану думку на приємнішу, на кшталт «Не в *цій* родині».

І все ж одна з трьох дівчат та один із шести хлопців матимуть статевий контакт із дорослою людиною — тож це таки відбувається в чийсь родині. Хай би де виникало сексуальне насильство, завжди є батьки або ж опікуни, котрі стають невірними свідками подій, що передують злочину, й обирають не помічати, як хижак вмовляють дітей довіряти їм. Наївні батьки часто є несвідомими співучасниками задуманого сексуального насильства, вигадуючи теорії, якими можна пояснити початок порушень сну дитини, або її проблеми з їжею, або ж раптовий страх перед дорослою людиною, яка ще тиждень тому їй так подобалась.

Якщо дискусія вимагає вивчення суворих істин, деякі батьки намагатимуться змінити тему: «Коли ви розмовляєте про такі речі, ви просто виносите їх на поверхню» або «Так, я про все це знаю; будь ласка, чи не могли б ми змінити тему на більш приємну?». Однак, якщо наполягти, вони зрештою визнають ризики й усвідомлюють,

що знання про такі речі часто є найкращим способом захиститися від небажаного досвіду. Такі батьки не є дурними — навпаки, вони вилучають своїх дітей з обговорення цих питань у блискуче вигадливі способи. «Ви кажете дуже правильно, — відповідають вони. — Сексуальне насильство є величезною проблемою, особливо серед молодших підлітків. Дякувати богу, мої діти ще не в такому віці».

Та ні, вибачте, реальність демонструє, що найпоширенішим віком, коли вчиняється сексуальне насильство, є три роки.

«Ну звісно ж, якщо в оточенні маленьких дітей є гомосексуалісти, тоді є ризик».

Та ні, вибачте, реальність свідчить, що сексуальне насильство скоюють гетеросексуальні чоловіки.

«Так, але в нашому оточенні немає таких збоченців».

Перепрошую, відказує реальність, але такі збоченці є у вашому оточенні. За даними Міністерства юстиції, у Сполучених Штатах на одну квадратну милю в середньому припадає один розбещувач дітей.

«Ну, принаймні поліції відомо, хто ці люди».

Не схоже на те, заперечує реальність, оскільки зазвичай гвалтівника заарештують, коли стає відомо про приблизно від 50 до 150 його жертв.

Коли всі засоби захисту від реальності випробувано, деякі батьки переходять у стан покірності, буквально звільняючи себе від відповідальності: «Що сказати, нічого з цим не поробиш». Такий недоречний фаталізм, чесно кажучи, стає вироком для деяких дітей.

Ще одним типовим рефреном, який можна почути від тих, хто заперечує наявність небезпеки сексуального насильства, є: «Що робити, у дітей є їхня природна життєрадісність. Коли трапляється щось погане, вони швидко оговтуються».

Зовсім ні, нагадує реальність. Діти не швидко оговтуються. Вони пристосовуються, вони приховують, вони придушують почуття, а іноді просто приймають ситуацію й рухаються далі, але не оговтуються.

Якщо мої заперечення здаються вам надто жорсткими, то в мене на те є власні причини — причини, через які я вдячний, що на сторінках «Хижаків» міститься протиотрута до таких заперечень, а саме — добре вивчена й чітко подана інформація. Від Анни Солтер ми дізнаємося, що сексуальні злочинці також не погоджуються, що вони є правопорушниками, котрі вирішили продовжувати йти

шляхом, на який стали, хоча було ясно, куди він їх приведе. Солтер зробила інтерв'ю з достатньою кількістю сексуальних злочинців, щоби з'ясувати найтривожнішу правду: багато з них відчують, що мають право на кожну здобич, яку можуть отримати, і просто не переймаються, яку ціну за це заплатять інші люди. Коротко кажучи, вони безжалісні.

І практично в кожному випадку жорстокого поводження з дитиною існує ціла аудиторія людей, котрі заперечують факт такого поводження й швидко заплющують очі, щойно бачать якісь сигнали.

Вирішення ситуації із сексуальним насильством в Америці — це не більше законів, не більше зброї, не більше поліції чи в'язниць. *Вирішенням проблеми сексуального насильства є прийняття реальності.*

Однією з найяскравіших реалій є те, що сексуальні хижакі на диво вправно отримують контроль над своїми жертвами.

Існують два основні типи таких хижаків: ті, що беруть силою, й ті, що переконують. Хижакі, які підкорюють своїй силі, схожі на ведмедя, що безпомилково визначає жертву для атаки. Через це вони не можуть легко відступитися та сказати, що просто сталося непорозуміння. Тому цей тип атакує лише тоді, коли відчуває, що перевага на його боці.

Набагато частіше серед сексуальних кривдників зустрічається хижак, який умовляє та переконує. Цей тип шукає собі вразливу жертву, людину, яка дозволить себе контролювати. Немов акула, що кружляє навколо потенційної здобичі, хижак-переконувач наближається повільно й спостерігає, як люди реагують на його загравання. Він починає діалог і з кожною сприятливою реакцією, що виникає, кружляє все ближче. Він робить невеличкі початкові інвестиції, веде таку собі стратегію з низьким ризиком, яка дозволяє йому прощупати ґрунт і рухатися далі так, що ніхто навколо нічого не запідозрить, якщо щось піде не за його планом. Це боягуз — хитрий, проте боягуз.

Процес вибору хижакі жертви може бути настільки ж складним та незбагненим, як сексуальний потяг серед дорослих, із лише єдиною важливою відмінністю: для більшості педофілів сама собою вразливість є стимулом. Як і у тварин, люди-хижакі мають відокремлювати своїх жертв від зграї, де ті живуть. Дітей рідко відбирають у батьків силоміць; дітей не крадуть, наставивши дуло пістолета. Це відбувається за допомогою спокушання, метою якого

є не пристрасть, а довіра — ваша або вашої дитини. Недоречно довіра до такого хижака є його найпотужнішим ресурсом, і саме від нас залежить, дарувати йому цю довіру чи ні.

Недоречно довіра може мати жахливі наслідки. Окрім того, що ми зазвичай розцінюємо як розбещення, діти стають жертвами згвалтування частіше, ніж більшість із нас здатна уявити. За доповіддю Бюро юридичної статистики, аж 15 % жертв згвалтування є молодшими за дванадцять років.

Якось мати на ім'я Карла розповіла мені про прогулянку зі своєю шестирічною донькою на невеличкому, обнесеному загорожею дитячому майданчику в їхньому місцевому парку. Більшість дітей гуляли там у супроводі когось із батьків, декілька — з няньками, одна дитина — з дідусем. За якийсь короткий час Карла інтуїтивно визначила, хто прийшов із певною дитиною. В одному випадку — бо дорослий та дитина були схожі між собою; в іншому — бо бачила, як дитина підбігала до дорослого та щось йому казала. Вона чула, як один чоловік закликав до чогось хлопчика, який сидів на верхній частині гірки й вагався, чи варто спускатися. Досить скоро Карла співвіднесла кожного дорослого на майданчику, крім одного чоловіка, і цей чоловік їй не сподобався.

Він сидів на лавці й спостерігав, як граються діти, але не зосереджувався на жодній дитині. При ньому нічого не було, тоді як кожен із дорослих мав щось таке, на що можна було звернути увагу: ляльку, іграшку, коляску із вкритим ковдрою сидінням. Коли Карла побачила, що чоловік пішов із майданчика сам, їй спало на думку: *«Я йому не довіряю. Що взагалі він тут робив? Добре, що він пішов. Надалі я за ним стежитиму. Він схожий на розбещувача дітей».*

Схожий на розбещувача дітей? На якій підставі? Хтось може назвати це обурливим та необґрунтованим осудом, настільки нетолерантною дискримінацією, що в будь-якому іншому контексті вона звучала б протизаконно. Коли за кілька хвилин цей чоловік повернувся на майданчик і Карла побачила, як його син підбіг та обійняв його (раніше вона помилково пов'язала цього хлопчика з іншим дорослим), вона швидко забула про свої нещодавні упередження. Зрештою, вона сказала мені пізніше: *«Я просто захищала власну дитину».*

Я запитав, чи не почувалася вона незручно через те, що подумки помилково звинуватила того чоловіка. *Анітрохи.* Чи цей досвід допоміг їй дійти висновку, що в майбутньому не варто судити людей

так швидко? *Ні.* Хоча він виявився просто одним із батьків, чи пошкодувала вона, що підозрювала його? *Анітрохи.*

Похваливши її за впевненість у собі, я зазначив: *«Щоб ефективно захистити свою доньку, вам треба так само бути готовою висловити підозри щодо знайомих вам людей».*

«Це не так легко,— відповіла Карла,— адже тоді я почуватимуся жахливо винуватою».

Таке викривлене відчуття провини досить проблематичне, бо дитина є набагато більше вразливою стосовно людини, яку знає її родина, ніж до незнайомця. І Карла, як будь-які батьки, чинить набагато більше опору, коли йдеться про підозри стосовно людей, що їх вона знає. Люди, яких ми охоче підозрюємо, по суті, несуть меншу небезпеку, ніж ті, кого ми відмовляємося підозрювати. Зазвичай ми придушуємо негативні думки про наших друзів, але єдиним способом справді прогнати такі думки є цілком їх розглянути. Ми дійсно ставимося до своїх друзів із більшою повагою, до своїх дітей — із більшою любов'ю, коли готові приймати гостей, і, найвірогідніше, заперечимо ймовірність того, що близькі нам люди можуть виявитися здатними до сексуального насильства.

Я не хочу сказати, що вам варто ставитись із недовірою до чоловіка або хлопця-підлітка просто тому, що він має доступ до ваших дітей, але маю на увазі, що ви повинні бути готовими довіритися власній інтуїції, коли відчуваєте тінь підозри. Передусім я закликаю батьків робити обережний та неквапливий вибір щодо людей, яких вони збираються долучити до життя своїх дітей, — і швидко приймати рішення стосовно людей, яких вони хочуть виключити з цього кола. Це є рисою нашого виду — що деякі дорослі самці чіпляються до дітей. Очікування, що саме такі чоловіки матимуть геть відмінний вигляд порівняно з іншими, як показує досвід, є неефективною стратегією запобігання сексуальному насильству. Популярною, але неефективною.

Коли постає питання про безпеку дітей, то, за моїми висновками, основною відмінністю між батьками та спеціалістами є те, що батьки кажуть *«Я вважаю»* — як у фразі *«Я вважаю, що такі злочинці вештаються навколо місць, які відвідують діти».* І батьки закінчують свої судження запитанням: *«Діти ж не такі вразливі, коли гуляють парами, чи не так?»* Оскільки така інформація залишається приблизно незмінною, незалежно від того, хто її озвучує, я за можливості вказую, що те, що люди вважають за можливу відповідь,

завичай виявляється правдою. У моїй пам'яті спливає одна матір, яка розпитувала мене, як визначити ознаки згвалтування дитини.

Я відповів запитанням: «А якими, на вашу думку, можуть бути ознаки?»

«Я не знаю».

«А якби ви знали відповідь, то що б це було?» (Таке запитання майже завжди підштовхує дати відповідь ту саму людину, яка щойно казала, що не знає.)

«Ну, гадаю, що проблеми зі сном. Можливо, поведінка дитини зміниться — але більше не знаю».

«Ви маєте на увазі, що не знаєте крім того, що вам відомо?»

«Не знаю».

«А якби знали, то які б інші ознаки були присутні?»

«Поведінка на кшталт сексуальної щодо інших дітей? Малювання картинок про секс? Дитина робила б сексуальні рухи? Я не знаю».

Авжеж, вона правильно вказала всі пункти. Якщо додати гіперактивність, страх залишатися наодинці з певними дорослими, незвичайний або перебільшений інтерес до людських тіл, носіння надмірної кількості одягу, то матимемо декілька з найпоширеніших поведінкових ознак.

Іноді тіло дитини чітко скаже, що сталося, і такі ознаки набагато важче пропустити. Цей перелік розповідає історію настільки очевидно, що серце стискається, коли читаєш:

- болі в шлунку та проблеми із травленням;
- складнощі при ходьбі або сидінні;
- порвана, заплямована або закривавлена білизна;
- кров у сечі або випорожненнях;
- незрозумілі забої статевих органів;
- хвороби, що передаються статевим шляхом;
- вагітність.

Аналогічні переліки є частиною того, що робить цю тему такою, про яку насправді ніхто не хоче думати. Отже, надто мала кількість батьків по-справжньому замислюється про це, і водночас надто багато хижаків удосконалюють свої навички.

Крім заперечень деяких батьків, хижаків послуговуються кількома соціальними факторами. Більша кількість матерів сьогодні працює, тому більша кількість дітей проводять дні в дитячих закладах. Росте рівень розлучень, і збільшується кількість повторних шлюбів, а це означає більший рівень сексуального насильства з боку вітчимів

удома. Дослідження показали, що бойфренди або вітчими набагато частіше жорстоко поведуться з дітьми своїх партнерів, ніж біологічні батьки. Кількість сексуальних злочинів проти дітей також зростає, коли жертви насильства виростають і самі стають насильниками. Зрештою, оскільки більшість сексуальних хижаків домагаються багатьох дітей, кількість жертв зростає в геометричній прогресії.

Книжка «Хижакі» дає батькам та вихователям найкращий захист проти сексуальних кривдників: мудрість. Від імені всіх дітей та дорослих, котрі завдяки цій книжці взагалі ніколи не опиняться в ролі жертви, хочу сказати: «Дякую вам, Анно Солтер».

Гевін де Бекер

ПОДЯКИ

Почну з написання книжки та людей, які в цьому допомагали. Мені пощастило, що було залучено кілька професіоналів, які здійснили виняткову роботу. Хочу подякувати своїй редакторці Джо-Енн Міллер з *Basic Books*: її відгуки завжди були продуманими й корисними. Я буду вічно вдячною моїй агентці Хелен Ріс, неперевершеній професіоналці, яка спрямовувала мене від часів моєї першої таємниці. Нарешті, хочу подякувати Вільяму Патріку, який редагував цю книжку приватно, за його ретельно продумані коментарі та пропозиції.

До того ж, як і в усіх моїх книжках, я розшукувала фахівців із цієї галузі, щоби вони прочитали мою роботу та знайшли помилки. Особливо корисні поради для цієї книжки надійшли від таких експертів: Гері Маккорті, начальника виправної установи «Ваупун», що у Ваупуні, Вісконсин; Маргарет Александер, клінічної директорки програми лікування сексуальних злочинців у виправній установі «Ошкош», що в Ошкоші, Вісконсин; Сьюзен Шмітт, начальниці відділу програми планування та оцінки при Департаменті виправних установ у Медісоні, Вісконсин; Стіва і Корі Дженсен, які надають послуги лікування сексуальних злочинців у Портленді, Орегон; Лінн Гендерсон, професорки права в Юридичній школі Вільяма С. Бойда, Університет Невади, Лас-Вегас; та Стефані Даллам, наукової співробітниці Лідерської ради з питань психічного здоров'я, правосуддя та медіа. Остання є відмінною організацією, і я буду рекомендувати всім, хто потребуватиме точної інформації щодо сексуального насильства, заходити на їхній сайт за посиланням www.Leadershipcouncil.org.

Також мені допомагали друзі поза межами цієї галузі — вони читали цю книжку, щоби визначити ступінь її розумності та читабельності. Моя наставниця Реджина Яндо читала й критикувала всі мої книжки, і через це вони стали кращими. Мерія Айзен, подруга

та сусідка, виявила неабиякий хист у редагуванні. Моя подруга Рене Сандлер перечитувала остаточну чернетку очима аляскинського орла.

Нарешті, є люди, яким я хочу подякувати через те, що вони роблять світ трохи безпечнішим: Кенові Поупу, який більше, ніж будь-хто інший, об'єднав галузь фахівців із сексуального насильства; Ендрю Ваксу — за його невтомну підтримку дітей; Стіву й Корі Дженсен та Роджеру й Флоренс Вульфам, адже вони керують ефективною програмою лікування; Деннісу Дорену за його поінформований та вдумливий підхід до оцінки сексуальних кривдників; Еріку Голдену, бо він просто показав, наскільки професійним може бути поліграфолог; та Тоні Стревелеру, моєму босові в Департаменті виправних установ штату Вісконсин, за його далекоглядність і тому, що він сповнений тепла та гумору, завдяки йому мій цинізм тримається в межах розумного. Нарешті, хочу подякувати покійній Фей Хані Нопп, яка підштовхнула нас усіх до цієї справи. Хані, хай де ти зараз, ця книжка присвячується тобі.

Для всіх, хто має бажання сконтактувати зі мною, мій сайт — <http://www.AnnaSalter.com>.

ВСТУП

Коли наприкінці 1970-х я була молодою терапевткою, то отримала ступінь доктора в галузі психології в одному містечку Нової Англії й розраховувала мати загальну практику та вести життя сільської мешканки. Я очікувала, що моїми клієнтами будуть діти з проблемами уваги та поведінки, що даватиму певну кількість консультацій у місцевих школах і матиму сад та, можливо, коня.

Але здавалося, що кожні двоє з трьох дітей, з якими я зустрічалася в невеличкому центрі психічного здоров'я, де працювала, зазнавали сексуального чи фізичного насильства, або ж обох одразу. Це здалося мені дуже дивним. У той час, за офіційними даними, інцест зазнавала одна дитина з мільйона. У моєму містечку в Новій Англії мешкало 15 000 людей, і все-таки в ньому відбувалася неймовірна кількість випадків інцесту, не кажучи вже про сексуальне насильство поза домівкою, зґвалтування, фізичне насильство, ігнорування та домашнє насильство.

Упродовж одного року, керована відчайдушною пристрастю до чистокровного скакуна та близькими стосунками з місцевим ветеринаром, я працювала в невідкладній психологічній допомозі, що охоплювала цілий округ, кожну третю ніч. То був нищівний графік, і я дотримувалася його заради підтримки коня, але те, про що я дізналася, було безцінним. Робота в невідкладній допомозі — особливо впродовж такої кількості ночей — перетворила жорстокість на сувору реальність, присутню в найближчому оточенні, на внутрішній спосіб стосунків, який не виявляється в процесі більш віддалених, щотижневих сеансів терапії. Я навчилася питати абоненток, які скаржилися, що чоловіки їх б'ють: «Він б'є вас зараз?» Часто відповідь була ствердною, і ті жінки телефонували, сподіваючись, що я в якийсь чарівний спосіб зможу припинити це просто по телефону

і їм навіть не доведеться йти від такого чоловіка. У кращому разі, побиття просто відстрочувалось.

З часом я стала фантазувати, що моє містечко в Новій Англії подібне до квадратної милі в Мексиці, куди відлітають усі метелики-монархи. Певно, гадала я, тут розташований центр насильства у відомому нам Усесвіті. Так мало бути, якщо офіційні дані щодо кількості випадків насильства були правильними, бо ніде не повинно відбуватися стільки насильства, і вже точно не в маленьких містечках Сполучених Штатів. За два роки, проведені мною в Університеті Тафтса під час отримання ступеня магістра з досліджень дітей, та п'ять моїх років у Гарварді, коли я здобувала кандидатський ступінь із психології та громадської практики, у жодному курсі, який я слухала, майже нічого не казали про сексуальне та фізичне насильство. Була одна лекція про жертв жорстокого поводження з дітьми, але ніхто й ніде не читав лекцій про злочинців. За іронією долі, багато лекцій було присвячено настільки рідкісним розладам, що я жодного разу не зустріла їх за двадцять років практики.

За ці роки я зустрічала багатьох клініцистів у різних містах та містечках по всій території Сполучених Штатів, які також уважали, що їхні населені пункти є центрами жорстокості в нашому Всесвіті. Після лекції щодо сексуального насильства одна зі слухачок підійшла до мене. «Чи не вважаєте ви, що в маленьких містах відбувається більше сексуального насильства? — спантеличено запитала вона. — Адже ми так часто стикаємось із подібними речами».

За кілька хвилин підійшов хтось іще. «Чи вважаєте ви, що такого більше у великих містах? — запитав він. — Я цікавлюся, бо в нас тут дуже багато подібних випадків». Брудна таємниця цієї нації лише зараз привернула увагу через кризу зі священниками-педофілами в католицькій церкві, і це — безліч випадків домашнього насильства, зґвалтувань та розбещення дітей, про які ніколи не повідомляють до поліції.

У ті часи, наприкінці 1970-х, якась наївна частина мене вважала, що злочинців, котрі вчиняють сексуальне насильство, якимось карають, принаймні коли про таке повідомляють. Я просто припускала: якщо дитина повідомила про це, якщо повідомлення є конкретним та все детально змальовує, у випадках, коли матір вірить дитині, а органи влади поінформовано, винного затримують, піддають суду, виносять вирок. Я вірила, що так само буває й у разі зґвалтування. Потім настав день, коли одна п'ятирічна дитина назвала те саме ім'я

кривдника, яке за кілька років до того називала інша п'ятирічна дитина. «Зачекайте,— подумала я,— хіба він досі на волі? Хіба ніхто нічого з ним не зробив?» Ніхто й нічого.

Тоді я не могла збагнути, що ніхто не знає, що робити в таких ситуаціях. У справі щодо сексуального насильства над дитиною в суді навряд чи повірили б слову чотирирічної дитини проти слова старшої людини, яка постійно відвідує церкву, і вже точно слова маляти нічого не важили б порівняно зі свідченням пастора в церкві. Кривдники рідко були дурними. Вони швидко усвідомлювали: якщо обмежаться дошкільнятами, то їхні шанси бути осудженими стануть практично нульовими. Ті декілька осіб, яких таки осудили, відбували невеликі терміни покарання, і в будь-якому разі їх зрештою звільнили, зазвичай не надавши жодного спеціалізованого лікування. Більшість з'валтувань, про які мені доводилося чути, узагалі ніколи не стали відомі поліції.

Клієнти-«добровольці», правопорушники, яким лікування не було призначено судом, рідко затримуються на терапії. Я з'ясувала, що за ними завжди хтось стояв — подружжя, сусід, якась людина, що обіцяла не повідомляти про насильництво, якщо він⁽¹⁾ просто «отримає допомогу». Він отримував цю допомогу — упродовж декількох тижнів, і це робилося, щоби послабити пильність сусідів або подружжя. Потім кривдник зникав із сеансів терапії, зазвичай високо оцінивши мої послуги. «Докторе,— мовив він,— це був найкращий досвід у моєму житті. Не можу переказати вам, скільки я пізнав. Що ж, гадаю, я більше не стану такого робити. Не думаю, що мені варто продовжувати терапію. Щиро вам дякую. Ви — найкраща».

Я розуміла — із жахом, від якого зупинялося серце,— що не маю дозволу сказати сусідам або подружжю, що він покинув сеанси терапії,— принаймні не в ті дні, коли я лише починала працювати. Подружжя або сусіди продовжували жити своїм життям, занурені в безпечні думки про те, що злочинець «отримує допомогу». Щоразу, відкриваючи газету, я боялася побачити в заголовках ім'я одного з моїх колишніх клієнтів.

Не роблячи анічоґісінько проти правопорушника, я відчувала, що терапія для жертв є лише тимчасовим заходом. Потерпілі були результатом, а не причиною проблеми. Надання послуг потерпілим повинно бути в пріоритеті, але воно не дуже допомагало, коли треба зменшити шанси, що іншій дитині або дорослій людині буде завдано шкоди.

Але що можна зробити з правопорушниками? Усі злочинці, найвірогідніше, колись виходять на волю. Лікування гвалтівника в ті часи було здебільшого психоаналітичним, попри той факт, що таку терапію створювали для людей із геть іншими проблемами. У мене були сумніви щодо ефективності такої загальної терапії для сексуальних злочинців, і проведені згодом дослідження підтвердили мої побоювання. Інсайт-терапія надає сексуальним злочинцям аналіз подій, але вони все одно залишаються сексуальними насильниками й продовжують кривдити. Однак у той час мені не було відомо нічого кращого за традиційну терапію.

Зрештою, мене це почало дратувати. Мене дратувало те, що я та всі інші, здавалося, паршиво працюємо із сексуальним насильством. Я стомилася від насильства, стомилася від людей, які користуються своїми правами, хижко ставлячись до оточення та уникаючи покарання за будь-які свої дії, крім убивства,— а часом залишаються непокараними й коли вбивають. Я народилася на Півдні, тож однією з моїх рис є упертість.

Я почала шукати по країні більш ефективні методи лікування, кращі способи співпраці тих, хто надає лікування, із системою кримінального правосуддя. Також я почала досліджувати сексуальних злочинців, розмовляти з ними та слухати, що вони розповідають. Мене вразило, що багато книжок, які мені доводилося читати, було написано так, ніби їхні автори ніколи не розмовляли із сексуальними злочинцями. Тому я розпочала брати інтерв'ю в таких правопорушників і зрештою написала книжки й зняла навчальні фільми, де розповідалося про їхні злочини та способи, у які вони отримували доступ до своїх жертв.

Відтоді сплило понад двадцять років, і тепер я знаю трохи більше, ніж мені було відомо на початку. До того ж наразі існує ціла галузь, яка вивчає сексуальних злочинців, тоді як раніше такого майже не було. Ця книжка здебільшого не про ті дослідження, хоча я на них і посилаюся. І вона не про священників-педофілів, хоча цієї проблеми я також торкаюся. Ця книжка є більш особистим перебіком того, що мені вдалося дізнатися, коли я перебувала в одній кімнаті з тими, хто на нас полює.

Передусім це книжка про таємницю та обман, адже таємність — це джерело, звідки бере життєву силу сексуальна агресія. Це книжка про те, чому і як сексуальні кривдники десятиліттями уникають покарань за свої злочини, а іноді так ніколи й не опиняються в руках

правосуддя. Вона про те, як вони обдурюють вас і мене, і людей, схожих на нас, у всьому світі. Вона торкнеться питання, чому ми такі довірливі до злочинців, які не є бідними, беззубими та/або належать до іншої етнічної групи, якщо вони схожі на нас і розмовляють як ми,— і що ми, найвірогідніше, довіримося злочинцю, якщо він є священником, педіатром або вчителем.

Ця книжка не містить готових та зручних відповідей. Вона не завершиться списком контрольних ознак для виявлення сексуального злочинця: просто складіть усі бали — і зможете визначити педофіла або гвалтівника у вашому оточенні. Але, якщо я все зробила правильно, коли ви прочитаєте цю книжку, сексуальному кривднику стане важче досягнути вас або ваших дітей. Ця книжка ускладнить життя насильників, бо, знаючи, як вони мислять, діють та впливають на інших, ви отримаєте найкращий захист. Правду кажучи, знати про це є єдиним можливим захистом.

Ви можете купити будь-яку зброю, яку забажаєте,— але вона навряд чи вам допоможе. Адже сексуальні кривдники дуже рідко пробираються до будинку серед ночі. Частіше вони проходять крізь вхідні двері вдень — як друзі та сусіди, як лідери бойскаутів, священники, директори шкіл, учителі, лікарі та тренери. Ми час від часу запрошуємо їх до наших домівок, надаємо їм дозвіл піклуватися про наших дітей під час походу з ночівлею, гри в баскетбол або участі в діяльності Армії порятунку для молодіжних заходів.

Ми даємо дозвіл, бо не розпізнаємо в цих людях хижаків, адже уявляємо сексуальних кривдників чудовиськами — а чудовисько ми точно упізнали б, чи не так? Той симпатичний молодий священник, який керує всіма молодіжними програмами, той, із кривою посмішкою та копною каштанового волосся над чолом, який відвідує літніх людей і дає бідним гроші з власних коштів,— уже точно не такий. Він не міг би стати розбещувачем дітей із дев'яносто жертвами, до того ж йому ще й немає тридцяти років. Той гарний на вигляд, ввічливий юнак, який лише хоче подивитися мотоцикл на продаж, що стоїть у дворі. Він уже точно не може бути гвалтівником із ножом у задній кишені й чекати, поки ви повернетесь до нього спиною, щоби зняти чохол.

Я сиджу в кімнатах із такими чоловіками, і вони розповідають мені історію зі свого боку. Вони розповідають те, чого ви не побачите,— про думки, почуття та жагу, які ними керували. Вони розповідають мені, як входять у довіру і як їм так довго вдається уникати

покарання. Вони розповідають мені, як оцінюють таких людей, як ви та я. Іноді я починаю бачити обличчя, якого ми не побачимо на публіці.

Чому я? Не тому, що я володію якоюсь магією, яка змушує їх говорити,— лише те, що я часто розмовляю з ними після засудження та винесення вироку і вони знають, що з боку закону нічого з їхніх слів їм уже не зашкодить. Ще одна умова — я погоджуюся на анонімність їхньої розповіді. У будь-якому разі, вони добре знають, які деталі мені повідомити, щоби їх не можна було притягти до відповідальності. Правда в тому, що багато сексуальних злочинців полюбляють вести розмови про свої подвиги — якщо це можна робити так, щоби ці розповіді не довели їх до суду. Вони пишуться своїм розумом. Нарцисизм є їхньою Ахіллесовою п'ятою.

Саме через цей нарцисизм багато хто з них погодилися взяти участь у навчальних фільмах, які я знімала про сексуальних злочинців.⁽²⁾ Для тих фільмів я відзняла багато сексуальних злочинців, тому в мене є стенограми стрічок, з яких склалася основа для висловів, котрі ви зустрінете в книжці.⁽³⁾

Мені було нелегко перебувати в тих кімнатах, слухаючи, як сексуальні кривдники розповідають про розбещення дітей, зґвалтування і навіть тортури — особливо про тортури. Авжеж, я ніколи не мріяла, що виросту й стану спеціалістом із насильства та заподіяння шкоди. Більшу частину свого юнацтва я провела на баскетбольному майданчику, тренуючись робити кидки з відхиленням тулуба та ставити заслон. Єдине насильство, яке мене цікавило, відбувалося під щитами. Якби ви поплескали ту худорляву чотирнадцятирічну дівчинку по плечу й сказали їй, що вона, коли стане дорослою, працюватиме із сексуальними злочинцями, вона б відказала вам, що ви помилися й звернулися не до тієї дівчини. У 1950-х було не багато білих дівчат, які зростали на Півдні й бажали стати Біллом Расселлом*, коли стануть дорослими, але я ж, звісно, цього жаждала. І досі хочу, якщо вже на те пішло.

Але насильство, яке я бачу зараз, перебуває далеко від баскетбольного майданчика, і я дізналася, що існує певна ціна за те, щоби його побачити. Колись під час триденних зйомок, де брали участь декілька садистів, матеріал був настільки гнітючим, що і знімальна група, і я захворіли — я на інфекцію носових пазух, а вся знімальна

* Вільям Фелтон Расселл — американський професійний баскетболіст.— Прим. перекл.

команда звалилася з таким сильним грипом, що довелося відкласти від'їзд із мотелю. Наша імунна система, на мою думку, не витримала побиття, якого зазнали наші душі.

Зловмисність забирає частину вашого духу. Просто сидіти й чути це, просто розмовляти з людьми, які свідомо та навмисно використовують інших,— це немов піддаватися побиттю. За роки роботи я бачила багато терапевтів, які вигоріли та назавжди покинули цю галузь. Але я залишилася й стала менш довірливою, ніж більшість людей, і загалом почала більше захищати своїх дітей (деякі люди сказали б, що більш параноїдально).

Але якщо те, що мені відомо, приносить мені особистий біль та впливає на моє життя, забираючи в мене почуття щастя, це все одно здається роботою, яку потрібно виконувати. Саме нестача наших знань та розуміння дає тим, хто на нас полює, перевагу, і немає нічого поганого в тому, щоби спробувати дещо вирівняти ігрову ситуацію, у якій ми перебуваємо. Далі йде спроба описати й осмислити побачене мною протягом двох десятиліть, зрозуміти спосіб заподіяння шкоди.